

IN MEMORIAM

Prof. Dr. W. F. R. Suringar.

Diep getroffen waren zeker alle leden onzer Vereeniging toen zij de treurige mare vernamen dat Prof. Suringar plotseling was overleden. Vooral voor hen, die persoonlijk met hem bekend waren, moet die tijding ongelooflijk toegeschenen hebben, daar wij hem allen nog zulk een lang leven hadden toegedacht. En ofschoon het eenigen tijd duurde, voordat wij ons konden gewennen aan het idee, dat onze Voorzitter ons door den dood ontrukkt was, eindelijk kwam het feit tot ons bewustzijn en moesten wij het wel gelooven.

Willem Frederik Reinier Suringar overleed den 12 Juli 1898, op ruim 65 jarigen leeftijd.

Waar Suringar in het bestaan der Nederlandsche Botanische Vereeniging inderdaad een gewichtige rol heeft gespeeld, mogen in dit stuk van het archief eenige bijzonderheden uit zijn leven volgen, die bij de leden de herinnering aan den hoogvereerden overledene mogen levendig houden.

Een volledige levensbeschrijving zal wel elders gegeven

worden; hier slechts datgene wat voor de leden onzer Vereeniging van belang moge geacht worden.

Suringar werd den 28 December 1832 te Leeuwarden geboren, als de zoon van den bekenden uitgever van dien naam.

Na eenige jaren werd hij geplaatst op een kostschool onder Loosduinen. Het was, meen ik, hier, dat hij voor het eerst de kiem voelde ontwaken voor zijne latere levens-taak, doordien een onderwijzer hem onderrichtte in de beginselen der plantenkunde. Als jongen doorwandelde hij de Wassenaarsche duinen en de aan planten zoo rijke omstreken van den Haag en vele jaren later dacht Suringar nog aan dien lang vervlogen tijd.

Hij werd later leerling van het Leeuwarder Gymnasium en onderscheidde zich ook daar als een der beste leerlingen. Het vorige jaar nog ontving Suringar de blijken van hartelijke belangstelling van zijn vroegeren Rector, den Oud-hoogleraar Mr. Boot, die zijn begaafden leerling nog niet vergeten was. Als aandenken uit dien tijd bewaarde Suringar nog altijd een prijs, welk boek hij nog steeds gebruikte.

Middelerwijl had hij de Flora van Friesland, meer bijzonder uit de omstreken van Leeuwarden ijverig bestudeerd, daarbij gebruikende de werkjes van Meese en Bruinsma. Zijne eerste aantekeningen over de Flora van Friesland heeft hij zelf als een aangename herinnering bewaard; de planten schonk hij later aan de Vereeniging.

Inmiddels was hij als student aan de Leidsche Universi-

teit ingeschreven, waar hij zich met ijver op de studie toelegde. Zijn vader echter had een practische blik op het leven en daar in dien tijd nog minder dan tegenwoordig met botanie een levensonderhoud te vinden was, spoorde deze hem aan behalve botanie ook eenig ander vak te bestudeeren en zoo legde hij zich bovendien toe op de studie der Wiskunde, opdat hij later door het geven van onderwijs in dit vak een middel van bestaan zou kunnen vinden. Hij werd nu leerling van Prof. W. H. de Vriese, doch het onderwijs van dien geleerde was hem te dor. Ik hoor hem nog vertellen, hoe hij slechts van tijd tot tijd het college van de Vriese, dat 'smorgens om 8 uur gegeven werd, bezocht en dat hij hem dan nog vaak aan dezelfde plantenfamilie bezig vond, waarom hij het met de Vriese op een accoordje gooide en niet meer verscheen.

Toch studeerde Suringar met lust in zijn zoo geliefd vak, getuige daarvan de beantwoording eener door de faculteit uitgeschreven prijsvraag over de inlandsche Algen, die met goud bekroond werd en later de grondstof vormde voor zijn academisch proefschrift, waarop hij magna cum laude gepromoveerd werd.

Zijn wiskundige studiën, waarvan men in zijn werk over de „Sarcine” nog de sporen aantreft, brachten hem als 't ware van zelf tot het onderzoek met het microscoop, dat in dien tijd nog op verre na niet die volmaking had bereikt als tegenwoordig; bovendien door hooge kosten niet onder ieders bereik viel.

Een tijd lang werkte hij onder Prof. Harting, te Utrecht,

waar hij zijne microscopische studiën voortzette. Waarschijnlijk zou Suringar zijn leven lang leeraar gebleven zijn, wanneer niet een toevallige omstandigheid oorzaak was dat hij zijn kennis in wijderen kring zou kunnen verbreiden.

In 1857 vertrok Prof. de Vriese naar Indië; Suringar werd als zijn plaatsvervanger aangewezen en als directeur van den Hortus aangesteld. Als buitengewoon hoogleeraar was hem de eervolle taak opgelegd reeds op 25 jarigen leeftijd de botanie te doceeren aan de Leidsche Universiteit. Vele zijner eerste leerlingen waren zijne tijdgenoten; dit hinderde echter niet, want hij wist zich door zijne capaciteiten te handhaven op dit hoogste maatschappelijke standpunt en gaarne erkenden zijne vroegere medestudenten zijne meerderheid. Na den dood van de Vriese werd hij tot gewoon Hoogleeraar bevorderd, welke betrekking hij tot aan zijn dood naar zijne beste krachten vervuld heeft.

Ziehier in korte trekken Suringar's levensloop.

Reeds vroeger was hij in kennis gekomen met enkele Nederlandsche botanici, waaronder ik voornamelijk Molkenboer vermeld. Tot Suringar's aangenaamste herinneringen behoorden de gezellige avonduren bij dezen bescheiden geleerde doorgebracht. Molkenboer was toen nog ongehuwd; een poes en een zingende theeketel verlevendigden die avonden, waarin Molkenboer zijn jeugdige vrienden inwijdde in de geheimen der botanie, in het bijzonder der cryptogamen. Is het te verwonderen dat Suringar zich

in 1851 gaarne aansloot aan de toen nog jeugdige botanische Vereeniging, waar mannen als van den Bosch, van der Sande Lacoste, Dozy en Molkenboer en zoovele anderen zich vereenigd hadden om in het bijzonder onze inlandsche flora te onderzoeken?

Suringar nam ijverig deel aan de werkzaamheden der Vereeniging; geen vergadering was er waaraan hij niet deelnam; bij de excursies ontbrak hij nooit, ook dan wanneer de deelnemers tot slechts zeer enkele beperkt bleven. Verschillende streken van ons vaderland bezocht hij en deelde de resultaten van zijne onderzoekingen mede. Wien kon men beter kiezen tot Conservator, dan juist Suringar. Langen tijd heeft hij die betrekking bekleed en heeft in dien tijd geijverd voor het stamherbarium. Hij heeft die betrekking slechts neergelegd, om tot hogere waardigheid te klimmen, om als Voorzitter onzer Vereeniging in betrekking. Nadat van de eerste redacteurs van het Nederlandsch Kruidkundig Archief de medeoprichters der Vereeniging, Dr. F. Dozy en Dr. J. H. Molkenboer, door den dood waren weggenomen, verzocht Prof. de Vriese, de Heeren Knuttel en Suringar om deel uit te maken van de redactie. De Heer Knuttel moest zich weldra, wegens verandering van werkkring, van deze taak terugtrekken; Prof. de Vriese stierf kort daarop zoodat Suringar de eenig overgebleven redacteur was. Hij stelde zich in verbinding met den Hoogleeraar Cop te Deventer, waarna zij samen het tijdschrift redigeerden, totdat ook

deze laatste zich door ziekte genoodzaakt zag te bedanken. Eindelijk werd het Archief het officieele orgaan der inmiddels gewijzigde Botanische Vereeniging en traden naast Suringar als redacteuren op de Heeren Oudemans en A beleven, uitmakende het bestuur der Vereeniging.

Suringar's werkzaamheden voor de Vereeniging behoeft ik niet nader te schetsen, elke aflevering van dit Archief geeft daarvan herhaaldelijk en overtuigend de bewijzen. Sinds 1881 was hij onze Voorzitter en als zoodanig herinneren wij hem ons allen. Nog pas werd hij tot die waardigheid herbenoemd en ofschoon hij zelf wel eens gezegd had voor jeugdiger krachten te willen plaats maken, er was niemand die er maar een oogenblik over gedacht heeft hem uit het Bestuur der Vereeniging te willen missen.

Nu moeten wij hem missen, nu moet zijn plaats wel vervuld worden door een ander, maar wie dit ook zal zijn, zal hij beter dien zetel innemen, zal hij een humaner leider der vergaderingen zijn, zal hij zoo de algemeene sympathie verkrijgen als Suringar deze genoot?

De Nederlandsche Botanische Vereeniging heeft in Suringar's leven steeds en onafgebroken een groote rol vervuld. Voor haar werkte hij, wanneer de officieele plichten hem rust lieten; een groot deel der zomer vacantes offerde hij op, om de ingekomen planten na te zien en zijn verslag voor de vergadering in orde te brengen. Op de vergadering zelf gevoelde hij zich thuis, was vroolijk en welgemoed, was immer blijde zijn oudere en jongere vrienden

weer te ontmoeten. Nimmer was hij „de professor,” zomin als hij dit in het dagelijksche leven was, zoo weinig gevoelde hij zich verheven boven ons allen, die verzameling van personen, die met hem allen naar één doel streefden, het onderzoek van de Nederlandsche Flora. Te midden van ons was hij jong, gevoelde hij zich op zijn gemak en was vroolijk met ons. Weder is er eene van de oude garde weggegaan, een trouw comparant van onze bijeenkomsten, een algemeen bemind en gewaardeerd lid, een hartelijk vriend van ons allen. Waarom moest hij ons verlaten? Waarom juist hij, van wien ieder dacht dat zijn leven gelukkig was, dat hij alles bezat wat zijn hart kon begeeren? En toch was dit niet zoo. Voor de wereld was het al geluk wat hem omgaf, doch in zijne ziel werd het duister. Waarom moest hij, wiens oordeel voor ieder ander zoo zacht, zoo toegeefelijk was, over zich zelf zulk een hard oordeel vellen?

Ja, wij wisten het dat hij steeds naar strenge principes handelde; dat hij nooit iets deed wat niet terdege overdacht was. Zijn geheele werken was daarvoor een bewijs. Suringar is nooit meegesleept door de zenuwachtige haast, die zich tegenwoordig in de wereld zoozeer openbaart. Wat hij deed was naar zijne meening goed; wanneer hij op wetenschappelijk gebied iets praesteerde, dan kon men er van verzekerd zijn, dat het af was, dat het onderwerp van alle zijden bekeken was. Zijn wetenschappelijke loopbaan is glansvol begonnen en glansrijk heeft hij zich op het eenmaal ingenomen standpunt gehandhaafd. Maar ook

miskennen is zijn deel geweest; miskenning somtijds van eene zijde, waarvan men dit het minst zou verwacht hebben. Juist bij de feestelijke herdenking van zijn 40 jarige ambtsvervulling drong iets van het venijn binnen dat hem het leven vergiftigd heeft. Wie kan in eens anders ziel lezen? Ach, wij, zijne naaste bloedverwanten en wie dagelijks met hem omgingen, wij wisten wel dat hij den laatsten tijd krank was, wij wisten dat hij zich zelf kwelde met allerlei gedachten, die zijn overigens nog zoo helderen geest benevelden, doch weinig konden wij vermoeden dat het in zijn binnenste zoo duister was. Wij hoopten dat de reis, die hij weldra zou ondernemen, hem goed zou doen, dat hij weder gezond van lichaam en geest zou terugkeeren, om binnen kort als van ouds onze vergadering te presideeren. Het heeft niet zoo mogen zijn! Zijn blik richtte zich verder, hij is voor goed van ons weggegaan.

En telkens weder vragen wij ons af, waarom? Wenóde zich niet alles ten zijnen gunste? Ieder zou het gezegd hebben. Ook zijn laatste groote werk, zijne monographie der *Melocacti* was gereed. Hoe dikwijls had hij mij niet zijn twijfel geopenbaard, of hij het misschien wel ooit gereed zou zien. De eerste aflevering was verschenen en daarmede zelfs de erkenning in het buitenland dat het een goed werk was. Zijn tegenstanders waren bekeerd. Kon hij dan de tegenwerking van sommige personen niet van zich afzetten? Waarom gevoelde hij zich bezwaard zoovele dingen nog onafgedaan te hebben, waar nog een

lang leven hem ruimschoots gelegenheid kon geven, rustig voort te werken? En nog zoovele vragen kunnen wij ons stellen, doch het antwoord moeten wij schuldig blijven.

Zijne ziekte was ongeneeslijk en sloopte hem ook lichamelijk. Nog maakte hij met zijne leerlingen excursies, maar het was de oude niet meer. Vermoeid sleepte hij zich voort, telkens rustend waar de gelegenheid zich voordeed; stil en in zich zelf gekeerd, kwam slechts nu en dan nog eens een vonkje van het vroegere vuur boven.

De studenten kenden hem niet meer.

Zijn schoone buitenplaats, waarvoor hij vroeger steeds in opgetogenheid leefde, liet hem de laatste tijden koud.

Kwam ik vroeger 's avonds op Rhijngeest, dan moest ik dikwijls in het halfduister zijn kweekerij van inlandsche planten gaan zien; telkens weer, wel tienmaal achtereen, vertelde hij van zijn *Batrachiums*, want wanneer hij eenmaal met een onderwerp bezig was, dan vervulde hem dat ook geheel. Doch de revisie der *Batrachiums* is niet voleindigd; de planten voor het jaarverslag heeft hij wel gezien, doch hij durfde er niet meer aan beginnen.

Zoo eindigde zijn leven, aldus ging die bron van kennis verloren, waaruit nog zoo velen langen tijd hadden kunnen putten.

Den 16 Juli bescheen de zon het aardrijk met bizonderen glans. Heerlijk fonkelden de bloemen op Rhijngeest, wiens eigenaar wij grafwaarts brachten. Is er grooter tegenstelling mogelijk? In deze aarde, waarop zooveel

droevigs voorvalt, doch die toch ook zoo schoon kan zijn, daalde het anders nog zoo krachtige lichaam neder.

Een vermoeid strijder rust daar, die in den strijd ten onder is gegaan en wildgroeierende planten zullen voortaan zijn graf bedekken, diezelfde planten die hij eens zoo lief had.

Diep betreurd door zijne familie, die hem nog zoo gaarne langeren tijd in hun midden hadden willen behouden, die alles zouden gegeven hebben om zijn lijden te verzachten, laat hij ook vele vrienden achter.

De Nederlandsche Botanische Vereeniging betreurt in hem niet alleen haren Voorzitter, maar ook een ijverig lid, een hartelijk vriend.

Zijn aandenken zal bij ons lang in aangename herinnering blijven.

En wanneer de Vereeniging niet op officieele wijze aan zijne groeve vertegenwoordigd was, zoo geloof ik toch dat wij allen hem in gedachte naar zijne laatste rustplaats vergezeld hebben met den wensch dat hij de rust moge gevonden hebben, die hem in zijn laatste levensdagen op aarde niet meer beschoren was.

Moge het aldus zijn.

LEIDEN, 18 Juli 1898.

VUYCK.